

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Perjantai 23.9.2011 klo 9.00 - 10.30	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto, Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Erkki Kukkonen (vpj.)	Järvenpään kaupunki
	Sanna Kervinen	Tuusulan kunta
	Jarmo Vääriskoski	Uudenmaan ELY-keskus
	Eero Keto	Paijalan yht. vesialueen osakaskunta
	Pentti Korkka	Tuomalan kalastuskunta
	Tuija Reinikainen	Pro Tuusulanjärvi -liike
	Antero Alhonen (pj.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
	Mauri Pekkarinen	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
	Jaana Hietala (siht.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa:	Kaarina Wilskman	Järvenpään kaupunki
	Heikki Hämäläinen	Tuusulan kunta
	Jyrki Kaija	Tuusulan kunta
	Jyri Seuna	Tuusulan seudun maataloustuottajat ry

1. KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo.9:00

OHJAUSRYHMÄN KOKOONPANON TARKISTUS

Uudenmaan ELY-keskus on nimennyt Jarmo Vääriskosken ohjausryhmän jäseneksi Kari Rantakokon tilalle.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ohjausryhmän jäsenen vaihtuminen.

2. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

3. EDELLEISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään ohjausryhmän pöytäkirja 1/2011.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

4. SEURANTA

Tuusulanjärven vesi oli kesä-heinäkuussa melko kirkasta ja näkösyvyys vaihteli 60 - 70 cm. Klorofylli-pitoisuus vaihteli 29 - 35 µg/l. Heinäkuun loppupuolella sinilevät runsastuivat nopeasti ja näkösyvyys pieneni 35 cm:iin. Levien runsastuminen havaittiin viikolla 29 ja elokuun alussa klorofylli-pitoisuus oli 71 µg/l. Elokuun lopussa klorofylli on vähentynyt 56 µg/l:aan. Pintaveden kokonaisfosforipitoisuus vaihteli 49 - 105 µg/l. Pohjanläheinen P-pitoisuus oli 59 - 93 µg/l eikä merkittävää fosforin vapautumista sedimentistä ollut havaittavissa. Hapen kyllästysaste 1 m:n syvyydessä vaihteli 58 - 117 %. Pohja happitilanne oli hyvä (matalimmillaan 42 %). Yhteenveto vedenlaadun kehityksestä on esitetty liitteessä 1.

Sinileväseurannassa (Halosenniemi) havaittiin runsaasti sinilevää viikon 29 lopulla ja sen jälkeen leväkukinta on ollut erittäin runsas. Levää oli runsaasti elokuun lopulle asti ja se väheni syyskuun alussa. Lämmin kesä suosi sinilevien kasvua. Korkeimmat veden lämpötilat heinäkuun mittauksissa olivat pintavedessä 21,8 °C ja pohjan lähellä 20,8 °C (vastaavat arvon vuonna 2010 25,2 °C ja 22,2 °C). Myös kalojen populaatiotutkimuksessa havaittu tiheä lahnakanta on saattanut osaltaan edistää sinilevien runsastumista. Rusutjärvellä havaittiin sinilevää jo juhannuksen tienoilla.

Vuoden 2010 kuormituslaskelmat on päivitetty. Vuosi oli kuiva ja ravinne- ja kiintoainekuormitus jäi selvästi alle pitkäaikaisen keskiarvon. Tammi - toukokuun 2011 fosforikuormitus oli 2 100 kg ja typpikuormitus 30 600 kg. Vuonna 2010 vastaavan ajanjakson kuormitusarviot ovat 2 800 ja 35 200 kg.

	v. 2010 kuormitus	keskiarvo
kiintoaine (Mäyränoja + Sarsalanoja)	960 tn	1 200 tn
kokonaisfosfori	3 300 kg	4 700 kg
kokonaistypä	61 000 kg	75 000 kg

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi Tuusulanjärven heikon vedenlaadun kesällä 2011 ja 2010 kuormituslaskelmien päivityksen.

Käsittely: Reinikainen totesi, että sinilevää on ollut ainakin järven eteläpäässä enemmän kuin kertaakaan kunnostuksen jälkeen. Keto totesi, että lahna on runsastunut myös muilla pitkään hoitokalasteilla järvillä.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. HANKKEEN TOTEUTUS VUONNA 2011

Esa Partanen ProAgriasta on koonnut Tuusulanjärvi-klubin, missä alueen maanviljelijät ovat keskustelleet hajakuormituksen vähen-

tämisen mahdollisuuksista. Keskustelua on tarkoitus jatkaa eri aiheista.

Koskelan ja Tikkapiilon altaat ovat valmistuneet. Viimeistelytyöt tehtiin heinä-elokuun vaihteessa. Rakennuskustannukset olivat n. 60 000 euroa.

Kuntayhtymän vedenlaadun seurantavelvoite Rantamo-Seittelin kosteikoilla loppuu syksyllä 2011. Kosteikkoalueen penkereet niitettiin elokuussa.

Hapettimet ovat olleet käynnissä koko kesän ja niiden vuosihuolto tehtiin heinäkuun puolivälissä.

Telapari Oy niitti vesikasveja Tuusulanjärven ranta-alueilla viikolla 33 yhteensä 43 h. Jukka Lassila keräsi ja kuljetti kasvimassat kompostoitavaksi. Kasvimassan määrä oli n. 760 m³. Karvalehti on runsastunut järven eteläpäässä, mutta sitä ei tarvinnut kerätä.

Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3200 kpl) ja Rusutjärveen (2200 kpl) kesäkuussa viikolla 34. ELY-keskus maksoi osan (2400 kpl) istukkaista.

Aulis Kiiskilä aloitti Tuusulanjärven hoitokalastukset syyskuussa, 5.9.2011. Kahden ensimmäisen viikon saalismäärä on 20 000 kg (21 vetoa). Saalistavoite on 40 000 - 50 000 kg.

Räikilänojan ruoppaukset toteutettiin viikolla 37. Tämä jälkeen kasvillisuutta poistetaan Vuohikkaanojan altaista ja Pelinojan suulta.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi vuoden 2011 hoitotoimet.

Käsittely: Hietala kertoi, että hoitokalastuksen saalis kokoukseen mennessä on ollut 24 000 kg ja kalastus jatkuu vielä muutaman viikon.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. KALASTUS JA KALATUTKIMUKSET

Hoitokalastussopimus Aulis Kiiskilän kanssa on voimassa 2009 - 2010, sopimuksen optiovuosi 2011 on nyt menossa. Kilpailutus vuosille 2012 - 2014 on tehtävä keväällä 2012.

Tuusulanjärven hoitokalastuksen saalis ja niitetyt vesikasvit on käytetty hyödyksi lannoitteena Lassilan luomutilalla kompostointin jälkeen. Lassilan tila sai Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta kehotuksen parantaa kompostointikäytäntöään. Lassila on valmis jatkamaan kompostointia ja rakentamaan kehoituksen mukaisen tiivispohjaisen kompostointikentän. Lassila on kertonut pystyvänsä rakentamaan kompostointikentän syyskuun alkuun mennessä. Hän tarjoaa hankkeelle määräaikaista (2 v +

optiovuosi) saalismäärään ja indeksiin sidottua kompostointisopimusta liitteen 2 mukaisesti. Muita saaliin käsittelyvaihtoehtoja Tuusulanjärven lähialueella ei ole tiedossa, joten sopimuksen hyväksyminen mahdollistaisi hoitokalastuksen jatkamisen.

Helsingin yliopiston sopimusluonnos kalatutkimusten jatkamisesta on liitteenä 3. Tutkimuksissa selvitetään ulappa-alueen kalojen runsautta ja päivitetään lahnan populaatioanalyysi. Vuoden 2011 tutkimussopimus kattaa näytteenoton ja kaikuluotaustutkimuksen kenttätöitä. Raportointi on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2012 rahoituksesta.

Keväällä valmistuneen särkikaloiden populaatiotutkimuksen mukaan järven lahnakanta on hyvin suuri ja samaan aikaan esiintyvät voimakkaat leväkukinnat viittaavat lahnan aiheuttamaan sisäiseen ravinnekierrätykseen. Tämän vuoksi hoitokalastusta pyritään kohdistamaan erityisesti lahnaan. Lahnakannan kehittymistä on seurattava hoitokalastuksen vaikutusten ja saalistavoitteiden arvioimiseksi. Ulappa-alueen kalatiheyden arviointitutkimus taas tuottaa tietoa mm. kuhan poikastuotannon onnistumisesta ja kuorekannan kehityksestä.

Ehdotus:

Ohjausryhmä

- a) merkitsee tiedoksi hoitokalastussopimuksen kilpailutuksen valmistelun aloittamisen,
- b) hyväksyy tehtäväksi liitteen 2 mukaisen määräaikaisen kalankäsittelysopimuksen Lassilan tilan kanssa ja
- c) hyväksyy tehtäväksi liitteen 3 mukaisen kalantutkimussopimuksen vuodelle 2011 Helsingin yliopiston akvaattisten tieteiden laitoksen kanssa.

Käsittely:

Pekkarinen kertoi, että kaikuluotaustutkimuksessa elokuussa havaittiin melko paljon kuhanpoikasia ja ne olivat kookkaita. Myös kuoretta havaittiin jonkin verran. Korkka toivoi kalastajilta raporttia hoitokalastuksen toteutuksesta. Hänen mukaansa VPA-tutkimuksen mukaan asetettu 40 - 50 tonnin saalitavoite tuntuu liian suurelta. Keskustelussa todettiin, että lahnakanta on niin suuri, että kalaa kannattaa pyytää niin kauan kun saalit pysyvät hyvinä.

Päätös:

Ehdotuksen mukainen.

7.

TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Karvalehti on selvästi runsastunut viime kesästä, mutta sitä ei poistettu tänä vuonna. Maatalouden kuormituksen vähentämisen edistämiseen on varattu rahaa enemmän kuin tänä vuonna käytetään. Näihin toimenpiteisiin varattu rahoitus (11 000+8 000 €) voidaan siirtää muihin hoitotoimiin.

Vuoden 2011 määrärahoista (228 000 €) on käytetty elokuun loppuun mennessä 58 900 € ja jäljellä on 169 100 € (liite 4). Loppu-

vuodelle tulevat työt ja niiden arvioidut kustannukset ovat seuraavat:

- Koskelan altaiden rakennus 60 000 €
- Rantamo-Seittelin kosteikon hoito ja seuranta (4 400 €)
- hapetus 6 000 €
- niitot 11 000 €
- analyysikuluja (sedimentti ja ojanäytteet) 1 200 €
- altaiden ruoppaus (Räikilänoja, Vuohikkaanoja, Pelinoja) 6 600 €
- hoitokalastus ja saaliin kompostointi 44 500 €
- kalatutkimus 11 000 €
- henkilöstö- ym. kulut 21 000 €.

Loppuvuoden kulut ovat 165 700 € ja koko vuoden 224 600 €. Jäljellä olisi n. 3 400 €. Osa syksyllä tulevista urakkalaskuista voi olla suurempia kuin edellä on arvioitu, esimerkiksi hoitokalastuksen laskutus on sidottu saalismäärään. Valtion osuus vuonna 2011 on käytetty Koskelan altaiden rakentamiseen.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi toimintasuunnitelman tilanteen.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

8. OSAKASKUNTASOPIMUKSET

Tuusulanjärven osakaskunnat (5 kpl), Uudenmaan ympäristökeskus, Tuusula/Järvenpää ja Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymä tekivät vuonna 2009 sopimukset Tuusulanjärven hoitotoimenpiteistä. Sopimukset ovat voimassa vuoden 2011 loppuun saakka. Kaikissa sopimuksissa on lista jokaisen sopija-puolen yleisistä tehtävistä. Lisäksi sopimukseen on listattu erillisiä tehtäviä, joiden avulla Tuusulanjärven tilaa pyrittiin parantamaan juuri kyseisen osakaskunnan alueella vuosien 2009 - 2011 aikana. Neuvottelut sopimusten uusimisesta vuosille 2012 - 2014 aloitetaan loppuvuoden aikana hoitotoimenpiteiden jatkuvuuden varmistamiseksi.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi uusien osakaskuntasopimusten valmistelun aloittamisen.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

9. TOIMINTASUUNNITELMA 2012 - 2016

Toimintasuunnitelma vuosille 2012 - 2016 on päivitetty ja se on liitteenä 5. Järven kunnostusta jatketaan edelleen useilla toisiaan tukevilla hoitotoimenpiteillä. Paremman ja pysyvän tuloksen saa-

vuttaminen edellyttää ravinnekuormituksen huomattavaa vähentämistä.

Kuntien vuosittainen rahoitusosuus vuosille 2012 ja 2013 on 100 000 €/kunta ja se pienenee 90 000 euroon vuosina 2014 - 2016. Valtion osuus on 10 000 €/vuosi.

Ehdotus: Ohjausryhmä

- a) hyväksyy toimintasuunnitelman 2012 - 2016 ja
- b) esittää kuntien rahoitusosuuksiksi 100 000 euroa/kunta vuodelle 2012 ja maksatuksen 15.2.2012 mennessä.

Käsittely: Toimintasuunnitelmaan tehdään tarkennuksia kommenttien perusteella. Päivitetty toimintasuunnitelma on pöytäkirjan liitteenä.

Keto kysyi, onko Anttilan valtaojoaan ehdotetun laskeutusaltaan suunnittelu edennyt. Pekkarinen kertoi, että Hankkijanojan valumavesien käsittely on huomioitu alueen kaavoituksen edetessä. Kukkonen muistutti, että kipsin on havaittu olevan tehokas fosforin huuhtoutumisen vähentäjä pelloilta. Koska alueen viljelijät eivät ole olleet halukkaita kokeilemaan kipsiä, kuntien vuokrapellot voisivat olla mahdollinen kokeilukohde. Keto totesi, että kipsin ympäristövaikutuksia tulisi selvittää. Lisätietoa Yaran Trap-hankkeen kipsitutkimuksista löytyy nettisivuilta:
<http://www.yara.fi/about/research/index.aspx>.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. TIEDOKSI

Jaana Tervon pro gradu -työ Rantamo-Seittelin kosteikkoalueen ensimmäisen vuoden seurantatutkimuksista on valmistunut toukokuussa 2011. Tulosten mukaan kosteikko on pidättänyt n. 29 % Sarsalanojan kautta tulevasta fosforista ja 5 % typestä.

Osakaskuntien ja tutkijoiden välinen kalakokous pidettiin kuntayhtymän toimistolla 16.6.2011. Kokouksen pöytäkirja on liitteenä 6.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi

- a) Jaana Tervon pro gradu -työn valmistumisen ja
- b) kalakokouksen pitämisen.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

11. MUUT ASIAT

Maakuntajärvikilpailun on käynnissä ja Tuusulanjärvi on yksi kolmesta Uudenmaan ehdokkaasta. Nyt olisi sopiva ajankohta tie-

dottaa järven vedenlaadusta sekä kunnostamisesta ja samalla kannustaa ihmisiä äänestämään Tuusulanjärveä.

Insinööritoimisto Saloy Oy on suunnitellut uusia ratkaisuja fosforin saostamiseksi ojavesistä ja kokeillut niitä VAPOn turvetuotanto-alueilla. Saloy Oy on ehdottanut hankkeelle yhteistyötä, jolloin johonkin Tuusulanjärveen laskevaan ojaan voitaisiin rakentaa fosforiloukku.

Kokousasiakirjat lähetetään jatkossa sähköisesti Jarmo Vääriskoskelle, Tuija Reinikaiselle, Pertti Korkalle ja Erkki Kukkoselle.

12. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Ohjausryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Ohjausryhmän seuraava kokous pidetään kuntayhtymän toimistolla 10.2.2012 klo 9:00.

Puheenjohtaja

Antero Alhonen

Pöytäkirjanpitäjä

Jaana Hietala